

Anonymizované znenie

Preklad

C-301/20 – 1

Vec C-301/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

7. júl 2020

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

27. máj 2020

Navrhovatelia v konaní o opravnom prostriedku „Revisionsrekurs“:

UE

HC

Odporkyňa v konaní o opravnom prostriedku „Revisionsrekurs“:

Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) ako revízný súd [omissis] vo veci úradnej úschovy ukladateľa Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG, 6900 Bregenz, [omissis] proti veriteľom v prvom rade – dedičia VJ a veriteľovi v druhom rade – UE, [omissis] o opravných prostriedkoch „Revisionsrekurs“ podaných veriteľom v druhom rade a HC [omissis] proti uzneseniu Landesgericht Feldkirch (Krajinský súd Feldkirch, Rakúsko) ako rekurzného súdu z 28. januára 2019, [omissis] ktorým bolo potvrdené uznesenie Bezirksgericht Bregenz (Okresný súd Bregenz, Rakúsko) zo 17. septembra 2018 [omissis] na neverejnom zasadnutí vydal toto

Uznesenie

I. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ZFEÚ predkladajú na rozhodnutie nasledovné prejudiciálne otázky:

1. Má sa článok 70 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107, ďalej len „nariadenie 650/2012“) vykladať v tom zmysle, že odpis osvedčenia, ktorý je v rozpore s touto právnou úpravou vydaný na dobu neurčitú bez uvedenia dátumu uplynutia platnosti,

- a. je platný a účinný na dobu neurčitú, alebo
- b. je platný len na dobu šiestich mesiacov od dátumu vydania osvedčeného odpisu, alebo
- c. je platný len na dobu šiestich mesiacov od nejakého iného dátumu, alebo
- d. je neplatný a nevhodný na použitie v zmysle článku 63 nariadenia 650/2012?

2. Má sa článok 65 ods. 1 v spojení s článkom 69 ods. 3 nariadenia 650/2012 vykladať v tom zmysle, že účinky osvedčenia pôsobia v prospech všetkých osôb, ktoré sú v osvedčení menovite uvedené ako dedič, odkazovník, vykonávateľ závetu alebo správca pozostalosti, takže osvedčenie môžu využiť podľa článku 63 nariadenia 650/2012 aj tí, ktorí sami o jeho vydanie nepožiadali?

3. Má sa článok 69 v spojení s článkom 70 ods. 3 nariadenia 650/2012 vykladať v tom zmysle, že legitimačný účinok osvedčeného odpisu osvedčenia o dedičstve sa má uznať, ak bol odpis v čase jeho prvého predloženia ešte platný, ale pred vydaním rozhodnutia orgánu o návrhu jeho platnosť skončila, alebo toto ustanovenie nebráni vnútroštátnemu právu, ktoré vyžaduje platnosť osvedčenia aj v čase vydania rozhodnutia?

II. [omissis] [Prerušenie konania]

Odôvodnenie:

A. Skutkový stav

Predmetom konania vo veci samej je návrh odporcov na vydanie predmetu úschovy prijatého do súdnej úschovy. Ukladateľka, banka, podala návrh na súdnu úschovu predmetu úschovy pozostávajúceho z peňazí a cenných papierov, pretože odporcovia vzniesli na predmet úschovy konkurujúce nároky a ich oprávnenie nebolo vyjasnené.

Cennosti nachádzajúce sa v súdnej úschove smú byť vydané len prostredníctvom spoločného písomného návrhu odporcov alebo na základe právoplatného súdneho rozhodnutia (takého niet).

Odporca v prvom rade, ktorý bol otcom odporcu v druhom rade, 5. mája 2017 zomrel. Miesto jeho posledného obvyklého pobytu bolo v Španielsku. Prejednanie jeho pozostalosti sa vykonalo pred notárom podľa španielskeho práva.

B. Tvrdenia účastníkov konania

Navrhovatelia, HC a UE, ako právni nástupcovia svojho otca, odporcu v prvom rade, spoločne žiadajú vydanie predmetu úschovy. Na preukázanie toho, že sú každý v podiele jednej polovice dedičmi odporcu v prvom rade, predložili osvedčenú kópiu európskeho osvedčenia o dedičstve podľa článku 62 a nasl. nariadenia 650/2012, ktoré vydal španielsky notár na tlačive V podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1329/2014 z 9. decembra 2014, ktorým sa stanovujú tlačivá uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 359, 2014, s. 30) (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Táto listina bola vydaná na žiadosť navrhovateľky v prvom rade, HC, a v rubrike „platné do“ má uvedený zápis „neobmedzene“. Navrhovateľ v druhom rade, UE, je v prílohe IV tlačiva V popri navrhovateľke v prvom rade menovite uvedený ako dedič v podiele jednej polovice.

C. Doterajšie súdne konanie

Súd prvého stupňa návrh na vydanie predmetu úschovy zamietol.

Rekurzný súd opravnému prostriedku navrhovateľov nevyhovel. Toto rozhodnutie odôvodnil troma podstatnými argumentmi:

1. Odpisom európskeho osvedčenia o dedičstve môže svoje oprávnenie preukázať iba ten účastník konania, ktorý o vydanie osvedčenia požiadal, v tomto prípade teda navrhovateľka v prvom rade.

2. Vydanie osvedčenia o dedičstve s neurčitou platnosťou je v rozpore s povinnosťou časového obmedzenia podľa článku 70 ods. 3 nariadenia 650/2012. Musí sa s ním zaobchádzať ako s osvedčením s platnosťou obmedzenou na šesť mesiacov odo dňa vydania.

3. Časová platnosť musí byť zachovaná nielen v čase podania návrhu, ale aj v čase rozhodnutia súdu prvého stupňa, aby kópia osvedčenia o dedičstve mohla mať legitimačný účinok.

D. Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) musí rozhodnúť o opravnom prostriedku „Revisionsrekurs“ navrhovateľov.

Sporné vydanie predmetu súdnej úschovy možno podľa rakúskeho práva (právoplatného uznesenia o prijatí veci do súdnej úschovy) povoliť len na základe spoločného písomného návrhu oboch odporcov. Pre rozhodnutie je podstatné, či je kópia európskeho osvedčenia o dedičstve predložená v priebehu konania sama osebe spôsobilá preukázať legitimitáciu dedičov po odporcovi v prvom rade.

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol, že konanie o revíznom rekurze preruší a Súdnemu dvoru Európskej únie predloží otázky týkajúce sa práva Únie podstatné pre rozhodnutie vo veci.

E. Uplatniteľné normy

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia 650/2012.

V tomto prípade sú smerodajné najmä nasledujúce ustanovenia nariadenia 650/2012:

Článok 63

Účel osvedčenia

...

(2) Osvedčenie možno využívať najmä na preukázanie jednej alebo viacerých z týchto skutočností:

a) postavenie a/alebo práva každého dediča, prípadne odkazovníka uvedeného v osvedčení a ich príslušné dedičské podiely; ...

Článok 65:

Žiadosť o osvedčenie

1. Osvedčenie sa vydáva na žiadosť ktorejkoľvek z osôb uvedených v článku 63 ods. 1 (ďalej len „žiadateľ“). ...

Článok 69:

Účinky osvedčenia

1. Osvedčenie má účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania.

2. Platí domnienka, že osvedčenie je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti. O osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako dedič, odkazovník, vykonávateľ závetu alebo správca dedičstva, platí domnienka, že má postavenie uvedené v osvedčení a/alebo práva alebo právomoci uvedené v osvedčení, pričom tieto práva alebo právomoci podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v osvedčení.

3. Každá osoba, ktorá – konajúc na základe informácií osvedčených v osvedčení – zaplatí alebo odovzdá majetok osobe uvedenej v osvedčení ako oprávnenej prijať platbu alebo majetok, sa považuje za osobu, ktorá uskutočnila transakciu s osobou oprávnenou prijať platbu alebo majetok, a to s výnimkou prípadu, keď vedela alebo v dôsledku hrubej neobanlivosti nevedela, že obsah osvedčenia nezodpovedá skutočnosti.

Článok 70:

Osvedčené odpisy osvedčenia

...

3. Vydané osvedčené odpisy sú platné na obmedzené obdobie šiestich mesiacov, ktoré sa uvedie v osvedčenom odpise prostredníctvom dátumu uplynutia platnosti. Vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch môže orgán štátu pôvodu urobiť výnimku a rozhodnúť o predĺžení obdobia platnosti. Keď toto obdobie uplynie, každá osoba, ktorá je držiteľom osvedčeného odpisu, musí požiadať orgán štátu pôvodu o predĺženie jeho platnosti alebo o nový osvedčený odpis, aby ho mohla použiť na účely uvedené v článku 63.

F. Odôvodnenie prejudiciálnych otázok

1. O prvej otázke:

Po jeho vystavení originál európskeho osvedčenia o dedičstve uchováva vydávajúci orgán. Žiadatelia z neho dostanú osvedčené odpisy, ktoré majú byť vydané podľa tlačiva V prílohy 5 vykonávacieho nariadenia. Tlačivo na prvej strane obsahuje úvodnú poznámku, že je platný do dátumu, ktorý je uvedený v príslušnej kolónke na konci tlačiva.

Na základe slovného znenia článku 70 ods. 3 nariadenia 650/2012 sa vychádza z toho, že kópia európskeho osvedčenia o dedičstve má účinky v zásade iba počas uvedenej doby platnosti [*omissis*]. Európsky normotvorca zjavne chcel zaistiť, aby si orgán štátu pôvodu nepretržite zachoval kontrolu nad osvedčeniami o dedičstve

v obehu tým, že sa v právnom styku budú používať iba osvedčené odpisy, ktoré sú časovo obmedzené. Časovým obmedzením platnosti odpisov by sa malo predísť tomu, aby boli v obehu odpisy, ktoré už nezodpovedajú osvedčeniu o dedičstve, ktoré zostalo u orgánu štátu pôvodu, teda reprodukovujú nesprávne skutočnosti alebo sú neúčinné [omissis].

Existenciu kópie európskeho osvedčenia o dedičstve s neobmedzenou dobou platnosti, aká bola predložená v prejednávacom prípade, nariadenie 650/2012 nestanovuje v žiadnom prípade.

Otázka, aký vplyv na účinnosť odpisu európskeho osvedčenia o dedičstve má výslovné uvedenie časovo neobmedzenej platnosti, sa doteraz, pokiaľ je známe, v judikatúre neriešila.

Nariadenie časovo neobmedzenej účinnosti vydávajúcim orgánom by bolo možné považovať za prípustný osobitný prípad predĺženia jeho platnosti podľa článku 70 ods. 3 nariadenia 650/2012.

Slovné znenie tohto ustanovenia však necháva otvorenú iba možnosť priznať takej listine časovo ohraničenú platnosť v riadnej maximálnej dĺžke šiestich mesiacov, pričom potom vzniká ďalšia otázka, a to, od ktorého dátumu sa má táto lehota počítať.

Napokon však prichádza do úvahy aj možnosť, že kópia osvedčenia o dedičstve vydaná na neurčitú dobu nezodpovedá požiadavkám článku 70 ods. 3 nariadenia 650/2012 a pre tento nedostatok nemá vôbec žiadny legitimačný účinok.

2. O druhej otázke:

Európske osvedčenie o dedičstve je podľa článku 63 ods. 1 nariadenia 650/2012 určené na to, aby ho využívali dedičia, ktorí sa potrebujú v inom členskom štáte dovoliť svojho postavenia alebo uplatniť svoje práva ako dedičia. Príslušný orgán ho vydáva na žiadosť každej z osôb uvedených v článku 63 ods. 1 nariadenia 650/2012.

Podľa článku 69 ods. 1 a 2 nariadenia 650/2012 má osvedčenie účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania. Platí domnienka, že osvedčenie je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti.

O osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako dedič, platí najmä domnienka, že má postavenie uvedené v osvedčení a/alebo práva alebo právomoci uvedené v osvedčení, pričom tieto práva alebo právomoci podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v osvedčení. Podľa odôvodnenia 71 nariadenia 650/2012 by osvedčenie malo mať rovnaké účinky vo všetkých členských štátoch. Nemalo by byť samostatným exekučným titulom, ale malo by mať dôkazný účinok a mala by platiť domnienka, že je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli

preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti.

Otázku, či žiadosť o vydanie európskeho osvedčenia o dedičstve môže podať iba jeden z viacerých oprávnených dedičov a či má v tomto prípade účinky len vo vzťahu k žiadateľovi, alebo či sa na účely preukázania svojho právneho postavenia v konaní na osvedčenie môžu odvolávať aj iné osoby, ktoré sú v ňom uvedené, nariadenie 650/2012 výslovne neupravuje.

V literatúre je vzhľadom na článok 65 ods. 1 nariadenia 650/2012 a so zreteľom na rozličné potreby osôb oprávnených podať žiadosť zastávaný názor, že je prípustné podať návrh samostatne.

K otázke, či sa legitimačný účinok osvedčenia vzťahuje aj na každú osobu uvedenú v osvedčení o dedičstve, literatúra, aj keď bez bližšieho zdôvodnenia, prevažne zastáva názor, že každá osoba oprávnená podať žiadosť (s výnimkou vykonávateľa závetu a správcu dedičstva) môže žiadať len také osvedčenie, ktoré osvedčuje jej vlastné právne postavenie [*omissis*]. Článok 70 nariadenia 650/2012 síce vychádza z toho, že aj iné osoby ako žiadatelia môžu mať oprávnený záujem na vydaní odpisu. Tým však jednoznačne nie je vyjasnené, či sa na tieto iné osoby aj vzťahujú účinky v zmysle článku 69 ods. 3 nariadenia 650/2012, zvlášť keď ani nepožiadali o vydanie odpisu. Na zamyslenie je pritom aj to, že osoby, ktoré neboli žiadateľmi, spravidla ani nemajú možnosť zúčastniť sa na konaní o vydanie osvedčenia.

3. O tretej otázke:

Otázka prípadných dodatočných účinkov osvedčenej kópie európskeho osvedčenia o dedičstve po uplynutí uvedenej doby jej platnosti má osobitný význam v prípade, že účastník konania predloží platný odpis, ale príslušný orgán už rozhodnutie, ktoré sa na tomto odpise zakladá, nevydá v rámci lehoty platnosti odpisu a účastník konania, ktorý tento odpis predložil, nemá nijaký vplyv na trvanie rozhodovacieho procesu.

V tejto súvislosti je zastávaný tak názor, že pre legitimačný účinok európskeho osvedčenia o dedičstve má stačiť, keď bol odpis platný v čase podania návrhu, ako aj opačný názor, že odpis ešte musí byť platný aj v čase vydania rozhodnutia príslušného orgánu. Obe tieto stanoviská nachádzajú výraz aj v judikatúre. Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) doteraz v troch rozhodnutiach [*omissis*] rozhodol, že postačí platnosť osvedčenia v čase podania návrhu. Tieto rozhodnutia sa zakaždým týkali vecí katastra nehnuteľností a zakladali sa na osobitnom procesnom ustanovení rakúskeho Grundbuchsgesetz (zákon o katastri nehnuteľností).

Naproti tomu v Nemecku Kammergericht Berlin (Vyšší krajský súd Berlín, Nemecko) [*omissis*] najnovšie judikoval, že osvedčenie o dedičstve ešte musí byť platné aj v čase zápisu do katastra nehnuteľností, ktorého základom je tento odpis. Zamýšľaná kontrolná funkcia vydávajúceho orgánu, ktorej nástrojom má byť

časové obmedzenie odpisov osvedčenia, je neúčinná, ak tieto odpisy môžu byť základom zápisu do katastra nehnuteľností ešte aj po uplynutí ich platnosti.

Za východiskového stavu takéhoto rôznorodého vykladania vzniká zásadná otázka, či sa problém uplynutia platnosti osvedčeného odpisu osvedčenia o dedičstve v priebehu konania má riešiť autonómne na úrovni práva Únie alebo či sa tento problém musí posúdiť podľa vnútroštátneho práva súdu, ktorý rozhoduje vo veci, pokiaľ jeho uplatnenie neohrozuje potrebný účinok nariadenia.

4. [omissis] [vnútroštátne konanie]

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd),

Viedeň, 27. mája 2020

[omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT